

duurzaamheidsjaarverslag 2020

Het Scheepvaartmuseum

januari 2021
bedrijfsvoering

voorwoord

Water verbindt werelden. Dit is het motto van Het Scheepvaartmuseum. Water heeft Nederland economische voorspoed gebracht. In het verleden, maar ook in het heden. Door de klimaatcrisis is water ook een bedreiging. Het Scheepvaartmuseum staat ook voor dit verhaal. Juist wij kunnen mensen inspireren door ook het perspectief van duurzaamheid mee te nemen in onze activiteiten. Een duurzame bedrijfsvoering draagt bij aan het reduceren van onze eigen ecologische voetafdruk.

In dit Duurzaamheidsjaarverslag blikken we terug op de behaalde resultaten van de doelen uit het Milieubeleidsplan 2020. In dit beleidsdocument staan onze ambities op het gebied van duurzaam ondernemen beschreven. Om de doelen te realiseren is in 2020 het programma “Op koers naar een eco-positief museum” opgestart. Het programma bestaat uit drie pijlers: huisvesting, exploitatie en programmering. In dit jaarverslag worden de behaalde resultaten voor de huisvesting (inclusief welzijn en gezondheid van medewerkers) vermeld. Voor de interne bewustwording werken we met een Green Team bestaande uit gemotiveerde ambassadeurs vanuit alle lagen van de organisatie. De taak van het Green Team is om bewustzijn te creëren binnen de organisatie over duurzaamheidsvraagstukken én om van iedere medewerker een duurzaamheidsambassadeur te maken. Vanuit elke positie in de organisatie kun je bijdragen aan het verduurzamen van het museum.

Dit Duurzaamheidsjaarverslag is opgedeeld in acht thema's (hoofdstukken) met meerdere doelstellingen per thema. De thema's corresponderen met de thema's uit de BREEAM-certificering. De opbouw correspondeert met de indeling van het Milieubeleidsplan 2020. Per hoofdstuk staan de behaalde resultaten vermeld.

Amsterdam, januari 2021

Michael Huijser
Algemeen Directeur

inhoudsopgave

voorwoord	2
1. energie.....	4
2. welzijn en gezondheid	5
3. transport.....	6
4. water	7
5. materialen en inkoop	8
6. afval	9
7. vervuiling en milieu-incidenten	10
8. landgebruik en ecologie	11

1. energie

1.1 beleidsdoelstelling

Het Scheepvaartmuseum heeft als doel om het energieverbruik te verlagen en/of te minimaliseren en hernieuwbare bronnen beter te gebruiken. Het doel is om de energieverbruiken en –kosten te reduceren binnen de bestaande huisvesting.

doelstellingen 2020

doelstelling 1: inkoop van 100% duurzame energie

- Deze doelstelling is in 2020 behaald door gebruik te maken van de energie van Green Choice. Deze energieaanbieder levert 100% groene energie en werkt samen met haar klanten aan het maken van de groene keuzes.

doelstelling 2: reductie van elektraverbruik met 5% ten opzichte van 2019

- In onderstaande tabel is te zien dat het elektraverbruik met 5,1% is afgenomen in 2020 en deze doelstelling dus is behaald.

energiesoort	2019	2020
elektriciteit	2.741.516 kW/h	2.601.453 kW/h

doelstelling 3: reductie van gasverbruik met 75% ten op zichte van 2019 door vervanging pieklastketel

- In onderstaande tabel is te zien dat het gasverbruik met 60,4% is afgenomen in 2020 en deze doelstelling dus is behaald.

energiesoort	2019	2020
gas	62.784	24.872

doelstelling 4: optimaliseren WKO-installatie door deze in balans te brengen en hiermee te voldoen aan de eisen die de vergunning stelt

- De WKO-installaties is in 2020 geoptimaliseerd ter bevordering van de verduurzaming van het museum. Uit eerdere analyses is gebleken dat de prestaties van de installatie ondermaats waren. De koude in de koude bron voor koeling in de zomer is onvoldoende om nuttige koeling te kunnen leveren. De aanpassingen zijn vooral regeltechnisch (herschrijven van besturingssoftware) en hydraulisch (aanpassen pompen en kleppen) van aard. Nadat de aanpassingen, behorend tot de optimalisatie, zijn uitgevoerd voldoet de WKO-installatie weer aan de eisen van de vergunning ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo).

doelstelling 5: Bewustzijn creëren van energiebesparingsmogelijkheden door minimaal 1 activiteit van het Green Team

- Het Green Team heeft in 2020 energiebewustzijn aangekaart in een video voor de medewerkersbijeenkomst, waarin duurzame acties van het museum zijn benoemd.

2. welzijn en gezondheid

2.1 beleidsdoelstelling

Het Scheepvaartmuseum heeft als doel een goed werkgever te zijn voor haar werknemers. De organisatie realiseert zich dat het welzijn van groot belang is. Het draagt bij aan een gezonde organisatie waar medewerkers productief zijn, met plezier werken en minder snel uitvallen.

doelstellingen 2020

doelstelling 1: het monitoren van resultaten uit het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek

- In 2019 is het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek uitgevoerd en de resultaten hiervan zijn vertaald naar concrete verbeterpunten en bijbehorende acties. In 2020 zijn deze gemonitord door de werkgroep medewerkersbetrokkenheid.

doelstelling 2: uitvoeren PMO (preventief medisch onderzoek) in 2020

- Door de coronapandemie is er voor gekozen het PMO uit te stellen, omdat de huidige situatie een vertekend beeld van de situatie zou geven. De voorbereidingen zijn wel al getroffen en in 2021 wordt het PMO alsnog uitgevoerd.

doelstelling 3: kwantitatieve doelstellingen 2020

- De volgende kwantitatieve doelstellingen waren gedefinieerd voor 2020:

	doelstelling 2020	behaald in 2020
ziekteverzuim	lager dan 5,5%	2,78%
meldingsfrequentie	lager dan 1,2	1,01
klachten binnenmilieu	minder dan 15 klachten	10 klachten

Zoals in bovenstaande tabel te zien was het ziekteverzuim van Het Scheepvaartmuseum over 2020 2,78%. Het percentage is met 3,03% aanzienlijk gedaald ten opzichte van 2019. Het lage ziekteverzuim in 2020 is te verklaren als gevolg van de coronapandemie. Het vele thuiswerken door medewerkers zorgde voor minder uitval. Verzuimcijfers blijven een hoge prioriteit binnen Het Scheepvaartmuseum. Verschillende afdelingen spelen daarbij een belangrijke rol met betrekking tot het vertalen van die visie op duurzame inzetbaarheid en bijbehorende doelstellingen naar de praktijk.

Het Scheepvaartmuseum probeert het welzijn en de gezondheid van medewerkers te bevorderen door ontwikkelmogelijkheden aan te bieden. Jaarlijks wordt hier een budget voor opgesteld en worden online trainingen aangeboden. Daarnaast is het streven iedere twee jaar een medewerkersbetrokkenheidsonderzoek te organiseren om te meten of de ambitie om een stimulerende werkomgeving te creëren waar kunnen maken. De medewerkers kunnen via het onderzoek laten weten op welke punten het beleid geslaagd is en waar nog verbetering nodig is. De resultaten worden vertaald naar concrete verbeterpunten en bijbehorende acties die door een werkgroep worden gemonitord.

In 2021 blijft de aandacht onveranderd uitgaan naar het vergroten van de duurzame inzetbaarheid van de medewerkers. Dit vraagt om een versterking van de regie door leidinggevenden bij verzuim en inzetbaarheid. Daarnaast wordt het beleid duurzame inzetbaarheid uitgedragen vanuit de afdeling HR.

3. transport

3.1 beleidsdoelstelling

Het Scheepvaartmuseum stelt zich tot doel om een bijdrage te leveren aan de vermindering van de CO₂-uitstoot als gevolg van transportbewegingen.

doelstellingen 2020

doelstelling 1: de duurzame keuze stimuleren voor het woon-werkverkeer bij medewerkers

- In 2020 is de duurzame keuze in woon-werkverkeer gestimuleerd door het uitsterbeleid van parkeervergunningen, het plaatsen van extra fietsparkeerplekken en het ontwikkelen van een thuiswerkbeleid. Vanaf maart 2020 zijn medewerkers voornamelijk thuis gaan werken als gevolg van de coronapandemie. Hierdoor zijn de vervoersbewegingen sterk gereduceerd.

doelstelling 2: verschillende duurzame initiatieven op het gebied van transport van goederen en diensten onderzoeken

- Er is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van elektrisch vervoer bij kunsttransporten. Hieruit zijn verschillende voordelen naar voren gekomen en komend jaar zal nader onderzoek worden gedaan naar de financiële haalbaarheid hiervan.
- In 2020 hebben medewerkers van het museum digitale bijeenkomsten bijgewoond van de Nederlandse Registrars Groep (NRG). Hierin hebben andere musea hun ervaringen gedeeld op het gebied van digitaal koerieren van bruiklenen. Wij zullen dit zelf toepassen bij sommige bruiklenen bij de Van De Velde tentoonstelling.
- Binnen het duurzame samenwerkingsverband De Plantage is er onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van overslag hubs. Dit onderzoek loopt nog en op het moment dat meer bekend is over de uitkomsten hiervan zal het museum hiermee aan de slag gaan.
- Het aantal vervoersbewegingen is gereduceerd door de inzet van de 'afvalstempel' en het terugdringen van afvalstromen. Met deze afvalstempel wordt afval op locatie compact gemaakt, zodat er meer in een container kan en deze minder vaak geleegd hoeft te worden.

doelstelling 3: medewerkers de mogelijkheid geven zakelijke reizen met het OV uit te voeren

- Het Scheepvaartmuseum heeft in 2020 NS Businesscards beschikbaar gesteld aan medewerkers die zakelijke reizen moesten maken. Hiermee stimuleer het museum haar medewerkers op een duurzame manier te reizen.

doelstelling 4: deelauto beschikbaar hebben voor slecht bereikbare locaties

- Wanneer een externe locatie slecht bereikbaar was met het OV, konden medewerkers van het museum in 2020 gedurende het hele jaar een deelauto boeken.

doelstelling 5: extra fietsparkeerplekken creëren in 2020

- In 2020 is het aantal fietsparkeerplekken uitgebreid met 20% door het plaatsen van 'nietjes' bij de ingang van het museum.

4. water

4.1 beleidsdoelstelling

Het Scheepvaartmuseum stelt zich tot doel om het waterverbruik te verminderen en waterverspilling te voorkomen.

doelstellingen 2020

doelstelling 1: waterbesparing van 15% ten opzichte van 2019

- In onderstaande tabel is te zien dat het waterverbruik met 59,2% is afgenomen in 2020 en deze doelstelling dus is behaald. Dit percentage is niet representatief voor een normale situatie, vanwege het lagere bezoekersaantal als gevolg van de coronapandemie.

verbruik	2019	2020
water	8003 m ³	3.265 m ³

doelstelling 2: aanbrengen waterbesparende kranen (waar mogelijk)

- In 2020 heeft het museum alle kranen –die hiervoor in aanmerking kwamen– vervangen voor waterbesparende kranen.

doelstelling 3: bewustwording door Green Team (waterverbruik en voorkoming verspilling)

- Het Green Team heeft het thema water onder de aandacht gebracht door op het medewerkersnet berichten te plaatsen over waterverspillingen. Hierdoor zijn medewerkers extra alert gemaakt op hun waterverbruik en het voorkomen van waterverspillingen.

5. materialen en inkoop

5.1 beleidsdoelstelling

Het Scheepvaartmuseum stelt zich tot doel om het inkoopbeleid ten aanzien van materialen aan te passen en duurzaamheid hierin te borgen.

Inkoop vormt een belangrijk en krachtig instrument om de duurzame prestaties te verbeteren. Bij aanbestedingen maakt duurzaamheid deel uit van de selectiecriteria. Door duurzaam in te kopen worden zowel de gebruiker als leverancier gestimuleerd om kritisch na te denken over de impact van diensten en producten op mens en milieu.

doelstellingen 2020

doelstelling 1: oplevering en implementatie van een duurzaam inkoopbeleid

- In 2020 is een duurzaam inkoopbeleid ontwikkeld en geïmplementeerd. Dit inkoopbeleid maakt het mogelijk duurzaamheid al bij de inkoop van producten en diensten te betrekken.

doelstelling 2: de inkoop van gebruiksartikelen, apparatuur en inrichting gebeurt door middel van het voorschrijven van prestatie-eisen aan leveranciers of door middel van het voorschrijven van de minimumeisen voor duurzaam inkopen (bijvoorbeeld van Pianoo)

- In het duurzaam inkoopbeleid is dit geborgd door ernaar te streven dat inkopen van materialen behorend tot de relevante materiaalgroepen kantoorartikelen, facilitaire inkoop, schoonmaakmiddelen, meubilair en (tentoonstellings)inrichting zal gebeuren door middel van het voorschrijven van prestatie-eisen aan leveranciers of door middel van het voorschrijven van de minimum criteria voor duurzaam inkopen van Agentschap NL. Hierin spelen de levensduur en mate van onderhoud van materialen een belangrijke rol en wordt waar mogelijk gekozen voor producten met een lange levensduur en producten die makkelijk schoon te maken zijn of zelfreinigend zijn.

doelstelling 3: gebruiksartikelen een per twee jaar beoordelen op milieu-impact en onderzoek doen naar milieuvriendelijkere materialen

- In 2020 heeft er geen beoordeling plaatsgevonden op milieu-impact en milieuvriendelijkere materialen. Deze beoordeling zal komend jaar worden uitgevoerd.

doelstelling 4: doelstellingen uit de Dutch Cuisine volgen

- Ook in 2020 zijn de richtlijnen van de Dutch Cuisine gevolgd in het museumrestaurant.

doelstelling 5: naast duurzaamheidscriteria voor de materialen van de artikelen worden ook eisen gesteld aan verpakkingen en aan de locatie en wijze van productie. Waar mogelijk wordt het (duurzame) verhaal achter het artikel gedeeld met bezoekers

- In 2020 is het museum hiermee aan de slag gegaan door kritisch te kijken naar het gebruik van verpakkingsmaterialen door leveranciers. Daarnaast wordt erop gelet dat er voornamelijk duurzame producten in de museumwinkel worden verkocht. Met behulp van schermen wordt het duurzame verhaal achter deze producten gedeeld met bezoekers.

doelstelling 6: milieu- en duurzaamheidsvraagstukken worden naast kosten, tijd en kwaliteit meegewogen bij het plannen van de accommodatie-eisen. Hierbij wordt gelet op energiezuinigheid, materiaaltoepassing, en gezondheid in gebouwen/binnenmilieu

- In het duurzaam inkoopbeleid is gesteld dat het museum waar mogelijk duurzaam inkoopt. In 2020 is het museum dan ook begonnen met het actief verminderen van het gebruik van schadelijke materialen door middel van het stellen van minimum eisen/streefcijfers zoals opgenomen in de MVI-criteria van de Rijksoverheid

6. afval

6.1 beleidsdoelstelling

Het Scheepvaartmuseum stelt zich tot doel om het ontstaan van afval te voorkomen en restafval op een duurzame manier af te voeren.

doelstellingen 2020

doelstelling 1: intern bewustzijn vergroten van de impact op het terugdringen van afvalstromen

- Het interne bewustzijn met betrekking tot de impact van het terugdringen van afvalstromen is onder de aandacht gebracht door het Green Team. Het Green Team heeft o.a. meegedaan met World Cleanup Day in 2020.

doelstelling 2: alle leveranciers nemen hun verpakkingsmateriaal mee terug

- Dankzij de huis- en gedragsregels van de afdeling events is geborgd dat leveranciers hun verpakkingsmateriaal en afval na afloop van een event zelf mee terug nemen.

doelstelling 3: binnen samenwerkingsverband Plantagebuurt invulling geven aan doelstellingen Zero Waste

- Binnen het samenwerkingsverband Plantagebuurt is in 2020 verdere invulling gegeven aan de doelstelling van Zero Waste door het reduceren van afvalstromen en het gebruik van de 'afvalstempel' zoals genoemd in hoofdstuk 3.

doelstelling 4: Doelstellingen per afvalstroom behalen

In onderstaande tabel is te zien welke doelstellingen per afvalstroom voor 2020 waren gesteld en hoeveel afval het museum in 2020 daadwerkelijk had. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat alle streefcijfers in 2020 zijn behaald.

afvalstroom	doelstelling voor 2020	afval in 2020
restafval	max. 45.000 kg restafval	24.572 kg
bouw & sloop afval	max. 6.000 kg bouw & sloop afval	1.240 kg
folie/kunststoffen	max. 1.500 kg folie/kunststoffen	419 kg
KGA	max. 800 kg KGA	227 kg
glas	max. 6.500 kg glasafval	2.995 kg
papier/karton	max. 20.000 kg papier afval	17.382 kg
PMD	max. 1.000 kg PMD afval	126 kg
swill	max. 30.000 kg swill	11.640 kg
vertrouwelijk papier	max. 250 kg vertrouwelijk papier afval	85 kg

7. vervuiling en milieu-incidenten

7.1 beleidsdoelstelling

Het Scheepvaartmuseum stelt zich tot doel om de vervuiling van de omgeving te voorkomen.

doelstellingen 2020

doelstelling 1: de doelstelling was om in 2020 geen milieu-incidenten te hebben.

- In het ongevaloverzicht van alle BHV-rapportages zijn geen milieu-incidenten gemeld. Deze doelstelling is daarmee behaald

doelstelling 2: alle chemische stoffen in het museum voorzien van veiligheidskaarten

- Door het opschonen van de voorraad chemische stoffen bleven alleen de nodige stoffen over. Voor deze stoffen zijn veiligheidsbladen toegevoegd. Met deze kaarten is inzichtelijk gemaakt welke maatregelen moeten worden genomen in het geval van een incident met chemische stoffen.

8. landgebruik en ecologie

Op het gebied van landgebruik en ecologie zijn geen doelstellingen gesteld voor 2020. Het museum heeft door de ligging helaas geen mogelijkheid om hier aan bij te dragen.

Wel voelt het museum zich verantwoordelijk voor haar omgeving. Het museum heeft in 2020 kinderen bewust gemaakt van het schoonhouden van hun omgeving door mee te doen met World Cleanup Day. Op deze dag konden kinderen met bootjes van Het Scheepvaartmuseum afval uit het water vissen om bij te dragen aan een schone omgeving.

In 2021 zullen we verder verkennen hoe het museum een duurzame bijdrage kan leveren aan het onderdeel landgebruik en ecologie.